

Voorstel aan college en raad

Nummer:	02430000259990
Datum:	7 juli 2026
Opsteller:	A.M. Telgenhof / H. van 't Hul
Portefeuillehouder:	Wethouder W. Mazier
Onderwerp:	Collegevoorstel Meicirculaire 2026

Het college van B&W besluit:

1. De raad voor te stellen de effecten van de Meicirculaire 2026 middels een begrotingswijziging te verwerken in de begroting 2026 en de effecten voor de jaren 2027-2030 te verwerken in de nog op te stellen begroting 2027-2030.

Inleiding

Gemeenten ontvangen doorgaans drie keer per jaar informatie over de gemeentefondsuitkering door middel van een circulaire. De Meicirculaire geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, de Septembercirculaire de vertaling van de Miljoenennota, de Decembecirculaire is op basis van de Najaarsnota en rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af.

Op 29 mei jl. is de Meicirculaire Gemeentefonds 2026 gepubliceerd. Een belangrijk onderdeel in deze circulaire is informatie over de verdeling van het gemeentefonds per 2027. Hierover heeft de minister op 28 mei jl. een brief gestuurd aan de Tweede Kamer. Verder heeft het kabinet besloten om per 1 januari 2029 niet langer de huishoudelijke hulp via Wmo te vergoeden voor mensen die dat zelf kunnen betalen. Het gevolg is dat gemeenten minder kosten hebben voor deze voorziening. Omdat gemeenten minder hoeven uit te geven wordt er € 1,44 miljard uitgenomen in 2029 uit het gemeentefonds. Wel blijft er een vangnetregeling van € 430 miljoen beschikbaar.

Op hoofdlijnen laat de Meicirculaire 2026 het volgende (positieve) resultaat zien:

bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029	2030
Meicirculaire 2026	116.905	121.009	116.771	116.053	119.081
Decembecirculaire 2025	116.264	115.125	113.167	115.351	118.055
Bruto effect meicirculaire	641	5.884	3.604	702	1.026
1. Volume- en loon-/prijsmutaties		-3.397	-3.245	-2.989	-3.029
2. Taakmutaties/IU/DU (koppeling met beleidsterrein)	-913	-2.260	-170	2.368	2.367
<i>Subtotaal 1+2</i>	<i>-913</i>	<i>-5.657</i>	<i>-3.415</i>	<i>-621</i>	<i>-662</i>
Netto effect meicirculaire	-272	227	189	81	364
DDC-gelden onderwijs (1e turap 2026)	402	402	402	402	402
Actualisatie stelpost verschil eigen aantallen - BZK	530	454	641	977	951
OMB-P0-12B Verhoging stelpost BCF – niet invulbaar deel		-320	-320	-320	-320
Budgettair resultaat meicirculaire	660	763	912	1.140	1.397

(positief getal = voordelig; negatief getal = nadelig)

Het voordelige resultaat bestaat uit twee delen. Allereerst heeft BZK de uitkeringsbasis (som van de maatstaven waaronder inwoners x het gewicht) geactualiseerd. De algemene uitkering wordt namelijk bepaald door de uitkeringsbasis en de uitkeringsfactor. Deze houden elkaar in evenwicht om de totale algemene uitkering gelijk te houden. Door een actualisatie van de uitkeringsbasis is deze gedaald en de uitkeringsfactor gestegen. Dit leidt tot een voordeel voor Harderwijk. Ten tweede is de “stelpost verschil eigen aantallen – BZK” geactualiseerd naar de stand van de Meicirculaire 2026 en wordt voorgesteld om 50% van deze stelpost vrij te laten vallen vanaf 2027. Een verdere toelichting is opgenomen onder het hoofdstuk “Financiën”.

Beoogd effect.

Het informeren van het bestuur over de belangrijkste uitkomsten van de Meicirculaire Gemeentefonds 2026 en de effecten hiervan op de begroting.

Argumenten

1. *Het budgettaire resultaat van de Meicirculaire 2026 moet in de begroting 2026 en de nog op te stellen meerjarenbegroting 2027-2030 verwerkt worden.*

Als gevolg van mutaties in het Gemeentefonds in 2026-2030 dient de begroting te worden bijgesteld.

De raad is het bevoegde orgaan de begroting op onderdelen te wijzigen.

Omgevingswet

N.v.t.

Financiën

Algemeen

Hieronder zijn de mutaties opgenomen uit de Meicirculaire 2026.

bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029	2030
Meicirculaire 2026	116.905	121.009	116.771	116.053	119.081
Decembercirculaire 2025	116.264	115.125	113.167	115.351	118.055
Bruto effect meicirculaire	641	5.884	3.604	702	1.026
1. Stelpost loon- en prijsontwikkeling		-3.316	-3.087	-3.068	-3.109
2. Stelpost volumeontwikkeling		-81	-158	79	80
3. Taakmutaties	-47	-484		2.526	2.608
4. Integratie- en decentralisatie-uitkeringen	-866	-1.776	-170	-158	-241
<i>Subtotaal 1 t/m 4</i>	<i>-913</i>	<i>-5.657</i>	<i>-3.415</i>	<i>-621</i>	<i>-662</i>
Netto effect meicirculaire	-272	227	189	81	364
5. DDC gelden (1e turap 2026)	402	402	402	402	402
6. Actualisatie stelpost eigen aantallen - BZK en vrijval	530	454	641	977	951
7. OMB-P0-12B Verhoging stelpost BCF – niet invulbaar deel		-320	-320	-320	-320
Budgettair effect	660	763	912	1.140	1.397

(positief getal = voordelig; negatief getal = nadelig)

1. Stelpost loon- en prijsontwikkeling

Jaarlijks wordt met de Meicirculaire de compensatie bekend voor de loon- en prijsontwikkeling op basis van het pbbp. Voor 2027 is een bedrag beschikbaar van € 2,8 mln aflopend tot € 2,7 miljoen in 2030. Deze bedragen worden beschikbaar gehouden om de loon- en prijsstijging in de begroting 2027-2030 (gedeeltelijk) op te kunnen vangen. Bij het opstellen van de begroting 2027-2030 zal concreet worden hoeveel er daadwerkelijk nodig is voor loon- en prijsontwikkeling.

Met de Meicirculaire is ook de loon- en prijs trance van 2026 definitief gemaakt. Doordat het pbbp-percentage is gestegen (van 2,5% naar 2,9%) ten opzichte van de raming van de septembercirculaire 2025 leidt dit tot een extra compensatie van ca. € 0,5 miljoen in 2026 aflopend tot € 0,4 miljoen in 2030. Deze middelen zullen bij eveneens bij de opbouw van de begroting 2027-2030 ingezet worden.

2. Stelpost volumeontwikkeling

Jaarlijks worden in de Mei- en Septembercirculaire de nieuwe ramingen bekend voor de volumeaccessen. Voor 2027 leidt dit tot een voordeel van € 81.000,- aflopend tot nadeel van -€ 80.000,- in 2030. Deze bedragen worden gecorrigeerd op de reeds bestaande stelpost voor volumeontwikkelingen.

3. Taakmutaties

Taakmutaties zijn wijzigingen in het gemeentefonds die extra taken of inspanningen met zich meebrengen. Het uitgangspunt vanuit de Kadernota is om taakmutaties kleiner dan € 10.000,- niet te reserveren en zijn onderdeel van het netto-effect van de Meicirculaire. Hieronder is een overzicht opgenomen van de taakmutaties groter dan € 10.000,-. Deze worden gereserveerd tot er nadere advisering over de uitvoering is geweest of toegevoegd aan de bestaande budgetten indien het een intensivering van een taak betreft. In de bijlage is een nadere toelichting opgenomen van de taakmutaties.

bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029	2030
Taakmutaties					
1. Wet handhaving sociale zekerheid	14				
2. Uitstel vervanging abonnementsstarief Wmo		452			
3. Huishoudelijke hulp uit de Wmo				-3.601	-3.718
4. Vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de Wmo				1.075	1.110
5. Kinderopvang pleegouders	33	32			
Totaal taakmutaties	47	484		-2.526	-2.608

(positief getal = voordelig; negatief getal = nadelig)

4. Integratie- en decentralisatie-uitkeringen

Naast een aantal taakmutaties hebben er ook een aantal mutaties plaatsgevonden in de integratie- en decentralisatie uitkeringen. Deze uitkeringen zijn onderdeel van het Gemeentefonds maar kunnen in tegenstelling tot taakmutaties (nog) niet verdeeld worden via de reguliere verdeelmaatstaven. In lijn met de taakmutaties is de beleidslijn vanuit de Kadernota om alleen mutaties groter dan € 10.000,- op te nemen in de begroting.

bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029	2030
Integratie- en decentralisatie-uitkeringen					
1. Participatie (IU)	197	171	129	117	193
2. Armoedebestrijding kinderen		13	13	13	13
3. Faciliteitenbesluit opvangcentra	394				
4. Alleenverdienersproblematiek	131				
5. Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp5	47				
6. IBO Problematische schulden	49				
7. Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren	28	28	28	28	35
8. Ondersteuning lokale politieke partijen	20				
9. Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid		1.564			
Totaal integratie- en decentralisatie-uitkeringen	866	1.776	170	158	241

(positief getal = voordelig; negatief getal = nadelig)

5. DDC gelden (1^e turap 2026)

Vanaf 1 januari 2026 is de DDC-overeenkomst met Landstede geëindigd vanwege de vorming van de verticale VMBO/MBO-school. De jaarlijkse DDC-bekostiging van ca. € 400.000,- komt hiermee te vervallen. Hier tegenover staat een verlaging van de inkomsten in het gemeentefonds van ca. € 400.000,-. Dit is verwerkt in de uitkomsten van de Meicirculaire 2026. In de 1e tussentijdse rapportage 2026 is de verlaging van de uitgaven op een stelpost gezet. Deze stelpost kan nu komen te vervallen.

6. Actualisatie stelpost eigen aantallen – BZK

Vorig jaar met de advisering van de Meicirculaire 2025 is aan de raad voorgesteld om het verschil in de uitkomst op basis van eigen waarden en de berekende uitkomst volgens het rekenmodel van BZK apart te zetten in de begroting voor de jaren 2026-2030. De reden hiervan was het risico van de landelijke ontwikkeling van de uitkeringsbasis (= som van alle maatstaven, zoals inwoners, bijstandsontvangers etc.).

Als landelijk namelijk sprake zou zijn van een grotere stijging van de maatstaven, dan was voorzien, dan wordt door het Rijk de uitkeringsfactor naar beneden bijgesteld. Dit doet het Rijk om de te verdelen taart gelijk houden. Voor meer informatie over de ontwikkeling van de uitkeringsbasis wordt verwezen naar het “advies Meicirculaire Gemeentefonds 2025 nader toegelicht”. Met de advisering van destijds is aangegeven terug te komen op de stelpost eigen aantallen - BZK met de advisering van de Meicirculaire 2026.

In de uitwerking van de Meicirculaire 2026 heeft er een actualisatie plaatsgevonden van de maatstaven, en is opnieuw het verschil berekend tussen de eigen waarden en BZK. Deze uitkomst is betrokken bij de actualisatie van de stelpost. Voor 2026 was in de stelpost een bedrag opgenomen van € 825.000,-. Op basis van de Meicirculaire 2026 kan dit bijgesteld worden naar € 295.000,-. Waardoor een bedrag kan vrijvallen van € 530.000,-. Het restant bedrag voor 2026 zal betrokken worden bij de advisering van de Septembercirculaire 2026 als ook meer bekend is over de ontwikkeling van de uitkeringsbasis.

Voor de jaren 2027 en verder wordt voorgesteld, 50% van de stelpost vrij te laten vallen. Hier zijn een aantal redenen voor: ten eerste wordt in de berekening van de eigen aantallen al afslagen genomen op bijvoorbeeld de woningbouwprognose, niet alles wordt voor 100% vertaald. Ten tweede is in de berekening van het weerstandscapaciteit het risico opgenomen van een daling van het gemeentefonds (jaarrekening 2025: risico nummer 6). Verder is al een aantal circulaire op rij sprake van een daling van de uitkeringsbasis waardoor de uitkeringsfactor omhoog wordt bijgesteld. Bij dit laatste blijft echter het risico in schuilen, dat deze beweging ook andersom kan plaatsvinden. Daarom wordt voorgesteld om de helft van de stelpost vrij te laten vallen en de ontwikkelingen nauwlettend te blijven volgen en met de Meicirculaire in 2027 hierop terug te komen.

Na actualisatie van de stelpost resteren de volgende bedragen in de stelpost:

bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029	2030
Stelpost verschillen eigen waarde - BZK o.b.v. MC 2025	825	980	1.446	1.961	2.190
1. Actualisatie stelpost o.b.v. MC 2026	-530	71	164	8	288
<i>Subtotaal na actualisatie MC 2026</i>	295	1.051	1.610	1.969	2.478
2. Vrijval 50% stelpost eigen waarde - BZK		-525	-805	-985	-1.239
<i>Subtotaal na vrijval</i>	295	526	805	984	1.239
Totaal restant stelpost eigen waarde - BZK	295	526	805	984	1.239

(positief getal = voordelig; negatief getal = nadelig)

7. OMB-P0-12B Verhoging stelpost BCF – niet invulbaar deel

Gemeenten kunnen hun betaalde BTW op overheidsactiviteiten declareren bij het BTW-compensatiefonds. Het fonds had in 2025 een plafond van ± € 4,7 miljard. Als de gezamenlijke declaraties onder dit plafond blijven, wordt het verschil in het gemeentefonds gestort. Bij overschrijding volgt een uitname. Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire een voorschot verstrekt op de verwachte onderschrijding van dat kalenderjaar. In de Meicirculaire van het volgende jaar volgt dan de afrekening. In deze circulaire bedraagt de afrekening over het jaar 2025 voor Harderwijk € 561.000,- nadelig. Dit is verwerkt in de netto uitkomst van 2026.

Omdat de declaraties al jaren onder dit plafond blijven staat de provinciaal toezichthouder toe dat gemeenten in hun meerjarenraming een stelpost opnemen voor nog te ontvangen onderschrijdingen op het plafond. Waarbij het uitgangspunt geldt dat hoogte hiervan maximaal gelijk mag zijn aan de laatst bekende afrekening van het BTW-compensatiefonds. Daar was tot nu toe een bedrag voor opgenomen van afgerond € 880.000,- vanaf 2026 (op basis van de afrekening 2024). Het maximaal toegestane bedrag is in deze circulaire neerwaarts bijgesteld naar afgerond € 560.000,- vanwege een lagere onderuitputting in 2025 ten opzichte van 2024. Het nadelige verschil van € 320.000,- is meegenomen in de uitkomst van de Meicirculaire. Dit

betekent dat de oorspronkelijke ombuiging (OMB-P0-12B) op dit onderwerp niet geheel gerealiseerd kan worden.

Ontwikkelingen

Twee jaar uitstel voor nieuwe stappen gemeentefonds

Per 1 januari 2023 is een nieuw verdeelmodel ingevoerd van de algemene uitkering. Uit het nieuwe verdeelmodel kwamen voor- en nadeel gemeenten. Sindsdien zijn gemeenten stapsgewijs gaan ingroeien naar de nieuwe verdeling via wat het “ingroeipad” wordt genoemd. Vanuit de fondsbeheerders zijn begin dit jaar 10 voorstellen gedaan waarmee per 1 januari 2027 het verdeelmodel kon worden herzien. Deze voorstellen zijn door de fondsbeheerder ter reflectie voorgelegd aan het ROB (Raad voor Openbaar Bestuur) en de VNG (Vereniging Nederlandse Gemeente). Zowel de ROB als de VNG waren kritisch op deze voorstellen, vanwege de ongewisheid van de uitkomsten. Het kabinet heeft gehoor gegeven aan de adviezen van het ROB en de VNG en daarom slechts twee kleine “technische” voorstellen doorgevoerd, vanwege het feit dat dit wel een verbetering betrof en de herverdeeldeffecten beperkt zijn.

De komende 2 jaar zal verder onderzoek naar de verdeling van het gemeentefonds plaatsvinden, wat kan leiden tot een herziening van het verdeelmodel per 1 januari 2029.

Gemeente Harderwijk was één van de gemeenten in Nederland met een nadeel in het nieuwe model 2023. Het nadeel bedroeg in totaal 1,3 miljoen (€ 27,67 per inwoner). In de afgelopen jaren is Harderwijk stapsgewijs gaan ingroeien tot € 22,50 per inwoner, waardoor het nadeel per 2026 nog € 0,25 miljoen is. Het ingroeipad was voor de jaren 2025 en 2026 al bevroren. De minister heeft bij deze circulaire bekend gemaakt dat het ingroeipad ook voor 2027 bevroren blijft. Na de zomer 2026 wordt naar verwachting bekend hoe met de indexatie van het ingroeipad voor het jaar 2028 wordt omgegaan.

Duurzaamheid

In deze circulaire heeft het Rijk voor de regeling Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE) voor 2027 een bedrag van € 1.564.000,- beschikbaar gesteld. Dit bedrag wordt conform eerdere jaren weggezet voor duurzaamheid.

Inwonerperspectief

Er zijn alleen indirecte gevolgen.

Communicatie

Er vindt geen specifieke communicatie plaats.

Uitvoering

Na besluitvorming worden de effecten verwerkt in de begroting.

Evaluatie

Bij de Meircirculaire 2027 wordt bepaald in hoeverre de berekeningen en prognoses bijgesteld moeten worden.

Bijlagen

1. Nadere toelichting taakmutaties, IU's en DU's Meircirculaire 2026 Gemeentefonds
2. Meircirculaire 2026